1875. VII. évfolyam. 89. szám. Szombat, május 8.

Előfizetési árak:

Helyben es postán küldve:

Egy évre 10 frt — kr. ½ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „

Előfizetési pénz s minden közlemény: *Főpiacz, Vecsey-ház földszint* a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.

Előfizethetni helyben: Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél.— Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és hajdu-böszörményi „függetlenségi párt“ közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:

Öthasábos petitsorért 5 kr.

Nagyobb terjedelmű, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért:

Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.

„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.

Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Főuri tüntetés.

Budapest, máj. 7.

(N.) Nagy zajt ütöttek a méltóságos főrendek, hogy ők el nem fogadták a biróságok leszállitásáról szóló tjavaslatot.

Büszkén emelék fel fejeiket, hogy ime, ők is tudnak a magok lábán járni.

Eddig még nem mutatták ezt meg. Azért kellett egy kis tüntetés, a mely más szinben mutassa ő méltóságaikat a világ előtt.

Felhasználták erre az emlitett tjavaslatot. Már kezdtünk ujongani, hogy talán emánczipálni kezdi magát a felsőház a kormány nyomása alól. Már-már azt kezdők hinni, hogy talán ott még gondolkodni sem restelnek.

S ime, kitünt, hogy a méltsás főurak csak — mókáztak.

Hogy történt ez?

A főurak oly időben határoztak e tárgyban, midőn nem voltak a házszabályok értelmében — határozatképes számmal.

Lehetetlen, hogy ezt ők magok is ne tudták volna. Hisz 40—50 embert csak meg tudnak olvasni.

Igy az látszik, hogy azért szavazták le a kormányt, mivel tudták, hogy határozatuk érvénytelen leend.

E tüntetés tehát belső érték nélküli volt, s attól bizonyára a kormány sem ijedt meg. Hiába, igy szoktak mai világban nagy zajt ütni — semmiért.

— Pártszervezkedés Debreczenben. Az első választókerület derék polgárai igen szép számmal csatlakoztak már eddig is az ellenzék lobogója alá, s azt hiszszük, nem roszul vélekedünk, midőn azt mondjuk, hogy a polgárság nagy része itt is megmaradt a régi baloldali elvek mellett. A „függetlenségi párt“ csütörtökön délelőtt tartá itt szervezkedő gyülését csapó utczán M. Szabó József polgártársunk házánál, a hol igen szép számmal gyültünk össze. A gyülést Csécsy Soma ügyvéd nyitá meg s előadván az összejövetel czélját, a kerületi tisztikar s a bizottságok megalakulására hivja fel a jelenlevőket. Egy szükebb körü értekezlet megállapodása folytán Szatmári Károly, a párt főjegyzője előterjeszti a tisztikar névsorát ajánlat gyanánt, az elfogadtatott. Igy elnökök: **Tiszay Dániel** és **M. Szabó József**, jegyzők: **Csécsy Soma** és **Cserepes Mihály** lőnek. Csécsy ajánlata folytán a bizottságok igy alakultak: Központi bizottsági tagok: Nagy Pál tanár, Mészáros János, Stáhl Ede, Cserepes Mihály, Diószegi János, Trocsányi Ferencz, Sós János, Kertész István, Csécsi Sámuel, Ménes András, Dicsőfi József, Oravszki János. Választmányi tagok: Pataki György, Bacsó András, Aranyos János, Diószegi Ferencz, Őri Mihály, Rátz János, Papp Mihály, Kádár Bálint, Papp István, Kovács Péter, Vedres Mihály, Kis Gábor, Polgári János, Polgári Mihály, Zöld Mihály, Bihari István, Baköczi András, Nagy Sándor, Borbély Imre, Vásári István szabómester, Nagy József ács, Szabó Mihály, Kiss Gábor, Szücs József, Gombos István, Pető János, Méhész István, Németi Sándor, Csobán István, ifj. Tarcsai Mihály, Varga Mihály, Szendrei Ferencz, Nagy Mihály, Seres András, Halmi Gábor, Szabó István, Váradi Sándor, Zöld János, Megyesi János, Figura István, Hevesi János, Horváth József, Fóris Mihály, Szabó Mihály, Gulyás János, Kálmán András, Ágoston János, Igaz János, Polgári Sándor, ifj. Munkácsi István.

Majd Bisuthka István emelt szót, hazafias lelkesedéssel fejtegetvén annak szükségességét, hogy a magyar embernek a függetlenségi párthoz kell sorakozni. Csécsy Soma aztán a „függetlenség“ szót értelmezé. Végül Tiszay Dániel valóban remek zárbeszédet tartott. (Ismertetni fogjuk. Szerk.) S a gyülés Kossuth Lajos és a függetlenségi párt lelkes éltetésével szétoszlott.

*

— A hatvan piaczutczai kerületben szintén [...] napon tartatott meg a függetlenségi párt szervezkedő gyülése Szalay József polgártársunk házánál hatvanutczán. Nagyon szép számmal gyültek össze itt is polgártársaink. A gyülést Szatmári Károly, a párt főjegyzője nyitá mag, jelezvén, hogy elveink maradnak az eddigiek, most csak uj czimet vettünk fel, sat. Ezután a tisztikar megalakittatott következőleg: elnökök **Jeney** József és **Boda** János, jegyzők **Szabó** József és **Török** Lajos lettek. Központi bizottsági tagok: Szatmári István, Horváth Gábor, Szatmári Gergely, Szalai József, Székely József, Vásárhelyi Sámuel, Szalay István, Hornyák Sándor, Lente Bálint, Balogh Mihály, Erdődi Dániel, Tóth András. Választmányi tagok: Kádár István, Balogh Péter, Tóth Gergely, Faragó András, Somogyi Dániel, Tóth János, Bihari Mihály, Sarkadi István, Nagy M., Beke M., Széll Gergely, Kádár János, Beke János, Roma János, Varkoly József, Bőr Lajos, Albert István, Nagy Gábor, Huzrik Károly, Jankovics József, Korugel Lajos, Csáki Gergely, Horváth Sándor, Károlyi József, Szabó Péter, Jámbor István, id. Mike Ferencz, Szücs Mihály, Nagy Gábor kovács, Bézler Gábor, Köblös Mihály, Balogh Péter, Erdei Péter, Fiesár Ignácz, Bögös András, Szatmári József, Kopányi András, Jámbor Bálint, Nemes Mihály, Kecskés János, Balogh István, Halasi István, Szegedi János, Lakatos József, Polgári Dániel, Kővári Sándor, Hadházy Lajos, Kertész Mihály, Gyarmati Lajos, Váradi Ferencz. Ennek megtörténtével Gálócsy Gusztáv, a párt elnöke olvasá fel s magyarázá a bihari pontok szövegét. Végül elnök Jeney József lelkes szavakban kitartásra buzditá a tagokat s a gyülést feloszlatá; s a közönség Kossuth Lajos és a függetlenségi párt éltetése mellett oszlott szét.

— A reáliskolai tanterv ügyében folyó hó 3-án a vallás- és közoktatási miniszteriumban Mészáros Ferencz miniszteri tanácsos elnöklete alatt tanácskozmány volt, melyben a nevezett tanterv és az annak életbeléptetésével járó átmenti intézkedések állapittattak meg. A közoktatási tanács terve a tanáregylet módositásaival összeegyeztetvén, az utóbbiak közzül nehánya, nevezetesen a történelem, bölcsészet, a német- s franczia nyelvre vonatkozók részben érvényesittettek. Az uj tanterv a jövő tanévvel az első osztálytól kezdve az ötödikig teljesen fog alkalmaztatni. A franczia nyelv a 2. osztályban kezdődik s még a 6. osztályiakra nézve is rendes tantárgy leend akként, hogy a 4. 5. és 6. osztályok a tárgyat szintén elejétől kezdve, fokozatosan fognak haladni. Az 1875—6 tanév végével a reáliskolában érettségi vizsgálat fog tartatni. A jövő tanévben a reáliskola 7 osztálya nyittatik meg. Ennek eszközölhetése végett a f. tanév végével a 3. osztály tanulói megosztatnak akként, hogy azok, kik az egyes tantárgyakból tulnyomólag csak elégséges eredményt tüntetnek elő, a 4. osztályba lépnek, a jobb, érettebb tanulók pedig az 5. osztályba jőnek. Ezen megosztás következtében az idei 4. osztályiak a 6., az 5. osztályiak pedig a 7. osztályba kerülnek. A jövő tanév végével az idei 3. osztályhoz hasonló megosztás éri az akkori 6. osztályt, melylyel azután a reáliskola nyolcz osztályuvá lesz kibővitve. A heti tanórák az alsóbb osztályok számára 28 órában (torna nélkül), a felsőbbek részére 30 órában lön megállapitva. A tanácskozmányban résztvettek Stoczek, müegyetemi rektor, Felsmann, Hofer, Ney és Say reáliskolai igazgatók Császár és Kármán tanárok.

— N.Kálló, 1875. máj. 5. (A „Debreczen“ levelezése.) Az országos pártalakulással szemben Szabolcsmegye választópolgárai sem maradhattak tétlenül. — Két volt deákpárti s két balközépi bizottmányi tag nevében kibocsátott felhivással f. évi május 4-én d. u. 4 órára N.-Kállóba értekezlet hivatott össze. A mondott időben és helyen megjelentek száma 200—250-re tehető. Az értekezletre megjelentek ideiglenes elnököt és jegyzőt választván, előterjesztetett az összejövetel czélja, hogy t. i. az értekezlet nyilatkozzék a felett, kiván-é a szabadelvü párthoz csatlakozni, vagy nem? Ezen előterjesztés után a tárgyhoz többen szólottak, a volt deák- és balközéppárthoz tartozók a csatlakozás mellett, a közjogi ellenzékhez tartozók pedig ellene, mig nem a közjogi ellenzékiek egyik szónokuk felhivására a termet elhagyták s más helyen külön értekezletre összejöttek. A deák és balközéppártiak tehát egyesültek szabadelvü párttá, azonban többen voltak, kik sem egyik, sem másik párt mellett nem nyilatkoztak, sőt egyikhez sem csatlakoztak. — A két értekezlet tovább folytatta ülését, s erejök megitélhetése czéljából aláirást nyitottak, minek eredménye az lett, hogy a szabadelvü párthoz 57-en, **a közjogi ellenzékhez pedig 112-en** iratták be magukat. Ez utóbbi pártbeliek végleges szervezkedés végett f. évi május 19-én, d. e. 10 órára ujabb értekezlet összehivását határozták el. Igy folyt le Szabolcsmegye székhelyén a pártalakulási mozgalom elég higgadtan s kellő komolysággal. s. y.

Kossuth Lajos levele.

Collegno (Baraccone) Olaszország, márczius 17. 1875

(Herman Ottó urnak Doroszlón)

Uram! Pusztán lakom, hol nincs postabivatal. A közönséges leveleket rendesen elhozza házamhoz a postás. Az ajánlottak ellenben néha hetekig, hónapokig nem jutnak kezemhez, mert azokért személyesen kell mennem s én hónapokon át sem vetődöm egyszer a városkába. Azért szóllitottam fel hazámfiait hirlapilag, ne küldjék leveleiket ajánlottan. Mégis teszik. Csak a véletlennek köszönhetem, hogy ön becses levele márcz. 2-áról tegnapelőtt már kezemhez jutott.

Ön azon felszólitással tisztelt meg, hogy mondjak véleményt az önök által megindittatni szándékolt iparosmozgalomról. Ez irásban kissé bajos dolog, mert minden részlet fontos a fontos ügyben; s mindenre kiterjeszkedni nagyon sok irást kiván, mi öreg kezemnek nem kis feladat; migha valamiről nem szólok, hallgatásom feltétlen helyeslésre magyaráztatik, oly dolgok felől is, miket tán nem helyeslek.

De az ügy nagyon belevág hazánk anyagi érdekeibe. S ön és barátai bizalmát nagyrabecsülöm. S ezért a csatolványokat kivánsága szerint visszaküldve, nekitürközöm a feladatnak, bár félek, válaszom a mily hosszu, tán oly kedvetlen is lesz.

*

Ha önök oda kivánnak hatni, hogy a magyar iparosok és kereskedők. mint honpolgárok (Citoyent s nem Bourgeoist értek), kiket egy specziális érdekközösség füz egy csomóba, sajnálatos ziláltságukból, a kompact testületi suly öntudatára vezettessenek, miszerint érdekeiknek (melyek a hazának is mondhatlan fontosságu érdekei) biztositására szervesen tömöritett erővel, tekintélyes állást foglaljanak a nemzet közéletében; állást, melyre számuknál, értelmességüknél s érdekeik nemzetgazdászati fontosságánál fogva kiválólag hivatva vannak: ugy én ezt lelkemből helyeslem.

És mert ennek valósitására a legközelebbi — mondhatnám döntő — alkalom a közelgő választásokban nyilik: ha önök tömöriteni, szervezni akarják az iparos és kereskedő elemeket, miszerint öntudatos összmüködéssel vessék tömör sulyukat a mérlegbe azon akadályok elháritására s alapfeltételek biztositására, mely elháritás és biztositás nélkül a hazai ipar és kereskedés felvirágoztatása merő lehetetlenség: ugy én önöket e téren örömmel üdvözlöm.

S továbbá, mert valóban nagy ideje már, hogy a 48-ki törvények jogegyenlőségi vivmányai igéből testté váljanak az életben, és szokjanak már le egyszer a produktiv munka emberei azon antiquált routinról, hogy jobbadán még mindig csak a régi politikai faktorok körében keresnek törvényhozókat, s még a magyar Szeged magyar iparosai is, kinek olyan emberei vannak, mint Bakai egy Horváth Mihály!! által képviseltetik a magyar ipar érdekeit: ha önök oda is kivánnak hatni hazafias discretióvel, hogy szakavatott, de egyszersmind független jellemü, magyar hazafias érzelmü férfiak, iparosok és kereskedők is foglaljanak széket a képviselőházban, még pedig tekintélyes számban: ugy én ezen igyekezetükhöz is annál inkább sikert kivánok, minél bizonyosabb, hogy e nélkül a honpolgárok ezen fontos része nem emelkedhetik a nemzet közéletében azon tekintélyre, a melyre hogy emelkedjék, a haza legkényesebb érdekei sürgetőleg követelik. De ha önök a magyar iparosokat és kereskedőket, mint ilyeneket külön párttá akarják alakitani, ugy én azt nemcsak szükségtelennek, de a hazára nézve károsnak is tartom s határozottan helytelenitem.

Szükségtelennek tartom, mert van párt, melynek programmjába tökéletesen beleillik mindaz, amit önöknek az ipar és kereskedés érdekében akarniok kell.

Károsnak tartom, mert hazánkban jóformán minden valamirevaló ember párthoz tartozik, s igy minden uj pártalakitás csak egy vagy más párt rovására történhetik. — Sennyei követői a Deák-párt rovására; az uj kormány-párt, mely a „szabadelvü-párt“ nevet arrogálja magának (mintha bizony lehetne szabadelvü, a ki azt, amit a józan ész, a logika, az élet, a történelem, sőt a politikának minden elemi tankönyve is a szabadelvüség kardinális feltételének ismer — értem: a minden idegen avatkozástól ment állami önállóságot — a lomkamrába dobja, mint valami Mária Therézia korabeli rozsdás insurgens fringiát); e párt a balközép-párt rovására, annak megsemmisitésével alakult. Ha önök is uj pártot alakitanának, ez csak ugy történhetnék, hogy önök a közjogi ellenzéktől vonnának el erőt, vagy annak sorait ritkitva, vagy legalább oly elemeket elvonva, melyek a balközép országgyülési képviselőinek tömeges apostásiája következtében amannak sorait szaporitanák.

Adjanak önök kérem maguknak számot a helyzetről. Mihelyt pártról van szó, két párthoz senki sem tartozhatik: vagy — vagy. Ez tény, s mert nálunk csaknem mindenki párthoz tartozik, tehát két dolog közül okvetlenül egy történnék. Vagy az, hogy sok üzletember azt mondaná: nekem van pártom, azt el nem hagyom, s ekkor nem lenne tömörülés, vagy az, hogy azon párt soraiból ujonczoznák az uj pártot, — a melynek rokonszenvére számithatnak.

Melyik párt ez?

Arról gondolom, meg vannak önök győződve, — hogy a vámterületi közösség felmondása, s önálló magyar vámterület felállitása nélkül a magyar müipart virágzásra juttatni s vele élénk belkereskedelmi forgalmat előidézni merő lehetetlenség. Ez sarkalatos pont is, axióma is. Fel is vették ezt önök programmjokba, bár nem oly nyomatékosan, mint a hogy kellene. De erről majd alább.

No kérdem én, melyik pártból remélhetnek önök csatlakozást egy oly programmhoz, mely az osztrák-magyar vámterületi összeolvadás felmondását kriteriumul mondja ki?

A volt Deák-pártból nem, mert hiszen az hozta nyakunkra ezt a ruinosus összeolvadást. Az fogadta el „en bloc“ minden vizsgálat nélkül ama rettenetes vámtarifákat, melyek egyenesen arra voltak s igen sikeresen számitva, — hogy a fejlett s mégis a külföldi verseny ellen védvámokkal biztositott osztrák müipar korlátlanul szabad versenye csirájában elfojthassa a müipart, miszerint minél többet legyünk kénytelenek másoktól venni, de akként, hogy necsak védett müiparunk, — de szabad kereskedésünk se legyen; — s oda dobták a magyar piaczot monopoliumul az osztrák iparnak, ugy hogy azt, amit gyártanunk az osztrák szabadversenye nem enged, ne vehessük ott, a hol legolcsóbban haphatnók, — hanem kényszeritve legyünk drágábban venni Ausztriától, kinek csak ezen a réven ártöbblet fejében oly kényszeradót fizet Magyarország, — mely évenkint többre megyen mint az osztrák adósságból pazar bőkezüséggel elvállalt rész.

Rettenetes állapot ez. Romlás, pusztulás kutfeje. Nincs ilyenre példa a világ történelmében, még a gyarmatokéban sincs. Nem lehet ezt sem a védvámrendszer, sem a szabad kereskedés elve alapján védeni. Mert az sem az egyik, sem a másik, hanem valóságos elvéreztetési rendszer: Ausztria a magyar piaczon a külföldi ipar versenye ellen védve van és Magyarországra szabad kereskedéssel bir, — a magyar ipar pedig saját hazájában az osztrák verseny ellen védve nincs, de a külföldről szabad kereskedéssel nem bir. Csak nem várnak önök ez átok vezetőitől csatlakozást. A Sennyei- vagy Lónyai-pártból természetesen szintugy nem. — Hisz ezek amazokkal egy követ fujnak . . . .

. . . .

De az uj kormány-pártból szintugy nem várhatnának önök csatlakozást, mert (és erre különösen figyelmet kérek) Tisza Kálmán azon programmbeszédében, mely a bársonyszékhez lépcsőül szolgált, világosan kimondta, hogy a vámterület egységét fenn kivánja tartani.

Nagy szó volt ez uraim! halál fekszik e szóban a magy. müiparra s vele a magy. kereskedésre; mert hogy a vámterületi egység fentartása mellett legfölebb csak a fogyasztási adóknál s vámtéritéseknél szenvedett károkat lehetne enyhiteni, de a magyar müipart felvirágoztatni teljes lehetetlenség, az oly kétségbevonhatlan, mint az, hogy a nap világit. Bizony bizony mondom is, — hogy ha önök akármi név alatt üzletérdeki országos gyülést hivnak össze, — s azon Tisza e veszedelmes szándoka ellen nem tiltakoznak, s tömegesen nem foglalnak ellenében határozott ellenzéki állást, szent kötelességet mulasztanak el, és ép azt mulasztanák el, a mit ez idő szerint a magyar ipar és kereskedés érdeke a legelső sorban követel.

Tehát marad azon párt, mely, hogy az önök programmjának kissé nagyon óvakodó szavaival éljek: „a nemzet önrendelkezési jogát irta lobogójára.“ — Kivéve talán nehány szórványos elemet, mely ha ekkorig közönbös tudott maradni a közügyek iránt, bizony az uj pártban sem fog tevékeny érdekeltségre lelkesülni. Önök jóformán csak ezen párt tagjai közül remélhetnének csatlakozást. — Az ujpárt tehát csak ezen párt rovására alakulhatna.

Hazafiságukra hivatkozom: őrizkedjenek árva hazánkat ez uj csapással sujtani; — ne gyéritsék azon párt sorait, melyről azt mondják programmjokban, hogy a „közjogi téren“ (miért csak a közjogi téren? — miután annak programmjában az önök által felkarolt specialis érdek is benne van?) támogatni fogják. — Nagyon különös támogatás volna az, mely azon kezdődnék, — hogy annak sorait — s epen most a tömeges defectiók paroxismusa közben — tömörités helyett megbontják.

Hogy szervezkedni s az üzleterőket (rövidségeért e szót használom, — mert a nagy szótár szerint e szónak „üzlet“ értelme ez: foglalatosság az ipar és kereskedés valamely ágában) tömöriteni akarják a specialis üzletérdek biztositására, ez egész rendén van s tökéletesen helyes. De erre nem uj pártalakitást, hanem oly eljárási módot kell választani, mely amellett, hogy a specialis érdekeknek használ, más közérdeknek nem árt. Ez nagyon könnyü, mert a mint igaz az, hogy két párthoz senki sem tartozhatik, ugy igaz az is, hogy a pártban groupirozhatnak, szövetkezhetnek, fegyelmezhetik magokat az egy specialis érdek által összefüzött elemek, miszerint öszhangzatos müködésök által e specialis érdekeknek a pártban kiváló figyelmet s általa a törvényhozásban érvényt szerezzenek. Ez nem árt a párt egységének, sőt annak sulyát mint bel- mind külterjileg öregbitheti.

És ez az, a mit javaslok. A mód felől is elmondom véleményemet.

Önök ugy látom, — „közgazdászati congressust“ akarnak tartani s ott tiz thesist megvitatni. Ha csak megvitatásról van szó, erre nem látnék külön mozgalomra szükséget, ezt az iparegyesületben is meg lehetne tenni. Különben a „Congressus“ czimet kissé pretentiosusnak találom, a mennyiben e szó alatt az egész világon mindig internationális gyülekezet szokott értetni, legyen a tárgy diplomaticai, vagy forogjon posta-currentia, vagy sociális érdekek, közgazdászat vagy tudományos kérdések körül, a congressus mindig internationális. Egyébiránt az ily akadémikus vitatkozás magában igen ártatlan időtöltés. Meglehet, a sok szó között akad egy-egy mag, melyet időjártával valamely ügyes kertész tenyésztésre juttat; de nem tudok esetet, hogy az ily fejtegetések rögtön nyomot hagytak volna maguk után gyakorlati actiók terén a nemzet közéletében. Pedig az ipar és kereskedés érdekei gyakorlati actiót kivánnak hazánkban. Nem kétlem, fog a tiz thesis felett tiz talpraesett beszéd tartatni, — mit a közönség kisebb-nagyobb érdekkel végig hallgat, — ha ugyan lesz közönség, mely mind a tiz thesist megállja. Aztán szétmennek s mindenki marad, a hol előbb volt.

Én nem gondolom, hogy ez volna az, a mire ez időszerint szükség van. Valószinüleg azt fogja ön uram mondani, hogy nemcsak az akademikus fejtegetések képezik czélját a tervezett kongreszszusnak, hanem az is, hogy egy erkölcsi egyesülés jöjjön létre egy életerős középosztály létesitésére s ez egy programm alapján párttá alakuljon.

A pártalakulásról már elmondtam nézetemet. Nem helyeslem. A többire is vannak észrevételeim.

Én gyakorlati szempontból szeretvén a dolgok értékét mérni, megvallom: az erkölcsi egyesüléseket, melyek czéljainak „hirdetője és végrehajtója mindenki abban a körben, a melyben él“ meglehetősen meddő akcziónak tekintem. Nem tudom, hol tegyem rá a kezemet. Nincs teste.

A mi pedig a „középosztály létesitését“ illeti: Én ismerem az amerikai Egyesült Államokat. Ott van szabadság, van törvénytisztelet, hazafiság, pénz, ipar, kereskedés, tudomány, jólét, — a henyélés szégyen, munka és becsület egyértelmü. De én e szót „középosztály“ ott soha még csak emliteni sem hallottam. A munka tiszteletben áll s nem gát, hanem lépcső a legmagasabb méltóságokra. Johnson elnök szabó-mesterember volt. A nagy Lincoln, mint favágó kezdte pályáját; Franklin, aki „eripuit coelo fulmen sceptrumque tyrannis“ könyvnyomtató volt. Az én tisztelt és kedves barátom Wilson alelnök (a Senatus elnöke) mesterségére csizmadia, — de a középosztálynak ott hirét sem hallottam. Az embernek, mint az emberiség tagjának keble büszkén kitágul — bár mint magyarnak görcsösen összeszorul, ha meggondolja, hogy egyetlen egy városban, mely annyira fiatal, hogy még nem volt, mikor én már férfikorom delén tul voltam (Chikagót értem), azon iparos elemek, a melyeket az arisztikracziai kevélység „középosztálylyá“ degredál, több értéket produkálnak évenként, mint a mennyit egész Magyarország földmüvelete előállitani képes, — de azt is tudom, hogy ha valaki ezen csodatevő elemeket, a nemzet diszét, büszkeségét, a nemzetek hátgerinczét igy szólitaná: „Ti középosztály!“ a sértett önérzet indignacziójával utasitanák vissza e degradácziót. Mert hát, aki középosztályt mond, az felső osztályt, alsó osztályt is mond, valakit maga alá teszen, valakit maga fölébe helyez. Castot mond, cast maga is, a juliusi monarchia „Bourgeoisie“-ja a legitimista monarckhia arisztokrácziának substituálva. Nem demokratikus eszme. Soyons Citoyens!

Nem tehetek róla, én igy érzek. Ámde, ha már a vénhedt Európa antiquált hagyományai folytán még középosztályról beszélni lehet vagy kell, olyan dolog az, mint a forradalom. Nem lehet azt csinálni, az csinálódik. Vagy van, vagy nincs. Ha van, nem kell csinálni, ha nincs, nem lehet létezését dekretálni. Annak teremnie kell.

Én azt gondolom, hogy társadalmi elméletek helyett, a közelgő választások gyakorlati terére kellene az egész mozgalmat tervszerüen irányozni, — ez az, a mi most időszerü.

És pedig azért, mert sok dolog közrehathat ugyan az ipar és kereskedés előmozditására, de ezekben bizonyos fokozat van. Mindenekelőtt azon alapfeltételek megszerzését kellene munkába venni, a melyek nélkül az ipar és kereskedés felvivirágoztatása teljes lehetetlenség, bár mint erőlködjék is a magán- és társadalmi tevékenység. S mert ezeket csak törvényhozás utján lehet megszerezni, s mert a törvényhozási sikert csak a választásoknál lehet előkeriteni, s mert a választások a küszöb előtt állanak: hát biz én minden tevékenységet ezen dologra öszpontositatnék: ezt tüzném ki (hadtanilag szólva) müködési objektumul s azt semmi mással nem komplikálnám. A ki sokat markol, keveset szorit. — Igenis, én is összehivnám országos értekezletre (nem kongreszszusra) a magyar iparosokat és kereskedőket s az ipar és kereskedés ügybarátait; de csak ugy, ha magamat eleve biztosithatnám, hogy felhivásomnak sikere lesz. — Fiascotól minden áron óvakodni kell.

Kifejteném felhivásomban, hogy ha közgazdászatilag magunkat a végpusztulásnak resignálni nem akarjuk, miért van itt annak ideje, hogy a magyar iparosok és kereskedők nagy közfontosságu specialis érdekek biztositása végett a nemzet közéletében határozott iránynyal, tömöritett erővel állást foglaljanak.

Nem gyámkodás aluli emancipatióról szólanék, mert gyámkodásban bizony a hazai ipar és kereskedés érdekei nagyon mostohán részesültek, hanem szólanék arról, hogy ápoló gyámkodás helyett az ország legfontosabb érdekei a politikai gyávaság vélt exigentiáinak martalékul dobattak, és szólanék a veszélyről, mely Tisza miniszteriális programmjában a magyar ipart és kereskedelmet fenyegeti.

És nem mulasztanám megemliteni, hogy az erőtömöritésre annál nagyobb szükség van, — mivel a határozottan reactionárius s főkép a magyar kézmüiparosok ellen intézett uj választási törvény folytán, — a magyar iparos választók száma keservesen leapasztatott s hogy e sulyos veszteség hatását csak a megmaradt erők tömöritésével s intensiv erélylyel lehet most ellensulyozni.

Erre azonban nem elég az, amire a pesti iparoskör szoritkozik, hogy az ipar és kereskedés érdekei szóhoz juthassanak, hanem tisztába kell jönni az iránt, hogy mik ezen érdekeknek leglényegesebb requisitumai? Concret alakot kell adni az érdekek igényeinek, miszerint a kivánt szóhoz juttatásnak határozott iránya s a nemzet közéletébeni állásfoglalásban öszhangzás legyen.

E czélból országos értekezletre hivnám össze az ügybarátokat, oly végre:

1. Hogy megállapittassanak azon cardinális pontok, melyeket az összemüködésre tömöritendő iparos és kereskedelmi elemek — mérvadó criteriumnak, elengedhetlen feltételnek fognak tekinteni a képviselőjelöltek kiszemelésénél s a választásoknál az ipar és kereskedés szempontjából.

2. Hogy meghatároztassék, melyik azon politikai párt, melynek programmjában és irányában ezen cardinális feltételek megszerzése körül erélyes törekvésre legtöbb garanczia találtatik s hogy az ahozi tömeges csatlakozás kimondassék.

3. Hogy a homogen erők szerveztessenek, miszerint az iparos és kereskedő választók azon párt zászlója alatt specialis érdekeik alapján tömörülve, ezen érdekek érvényesitését összhangzatos müködéssel, erélyesen munkába vehessék.

Én uram, most ily keretet adnék a mozgalomnak.

Ami azon cardinális pontokat illeti, melyek a közelgő választásokra mérvadó kriteriumul lennének felállitandók, én háromra, s csakis háromra szoritkoznék.

Az első és legfőbb: az osztrák-magyar vámterület összeolvadás felmondása, s az önálló magyar vámterület felállitása. Ez az alpha „Hinc omne principium, huc refer exitum.“ Enélkül sohasem lesz virágzó magyar müipar, enélkül viszont nem lehet élénk belkereskedés, mert ez a nyerstermék, érték s iparáru-érték cseréjének közvetitésén alapszik: pedig az élénk belkereskedés oly hatalmas közgazdászati tényező, hogy azzal fontosságban a legterjedtebb külkereskedés sem mérközhetik. Ez első pontban oly hatalmas emeltyü áll önöknek rendelkezésére, hogy meg lennék győződve, miként ezt kellő erővel felhasználva, ha talán nem is absolut többséget az egész országban, de bizonyosan többséget lehet a magyar s különösen a városi elemekből a választási urnák körül összegyüjteni, még pedig tisztán közgazdászati alapon, azon magas politikai tekintetet még csak nem is emlitve: hogy amely perczben külön vámterületünk lesz, azon perczben magyar kérdés is lesz az európai politikában (most a boldogtalan fuzió folytán nincs többé!) mert a külön vámterület, a külön államiságnak symboluma. Önök e nagy dolognak három száraz szót szántak körlevelükben, mig meddő eszméknek, — melyeknek kézzelfogható testük nincsen vagy epen czéltévesztők, ne mondjam veszélyesek, lapokat szentelnek. Becsánatot kérek, ez nem practikus eljárás.

Kapcsolatban az önálló vámterülettel, melynek az önálló magyar kereskedelmi politika természetes következménye, a második kardinális pont, az önálló vámterület vámtarifának tisztán hazai érdekek szempontjából osztályozása, oly módon, miszerint ne legyenek ugyan arra számitva, hogy mindent magunk gyártsunk s oly iparágakat is meg akarjunk honositani, melyekre földtani viszonyainknál fogva, szemben más fejlett iparu nemzetekkel, mi hivatva nem lehetünk; ne is arra legyenek számitva, hogy a tespedésnek premiumot nyujtsanak, hanem igenis arra, hogy a müipar azon ágainak eleterős kifejtése, melyek geographiai, geologiai és népesedési viszonyaink által természetszerüleg indikálva vannak, a kérdés nehézségeinek legyőzésében mérsékelt védvámok által nemcsak a távolabb külföld, hanem a szomszéd osztrák ipar elnyomó versenye ellen is oltalmaztassék. Minden egyébre nézve pedig a szabad kereskedés elvének hódolva, a vámok csupán jövedelmi szempontból szabályoztassanak, miszerint a chronikus deficzitekkel küzdő országos financzián segitve legyen s a már a nemzeti vagyontőkének megtámadásáig csigázott egyenes adóterheken könnyitve legyen.

(Folyt. köv.)

— *A magyar fővárosból.* — **Nagy László** pestmegyei 2-dik tanfelügyelő meghalt. Az **athletikai klubb** első viadala pompásan sikerült. A **tiszavidéki vaspálya** választmányi tagjai megérkeztek a fővárosba a közgyülésben részt veendők. **Horn Ede** államtitkár megbetegedett. A lipótvárosi bazilika épitésére Samassa J. egri érsek 1000 frtot adományozott.

— **Európa legidősebb** emberének tartották Waldack János Frigyest, ki egy párisi sürgöny szerint tegnapelőtt meghalt. Mint szenvedélyes utazó és müvész egyaránt szép hirre tett szert. 1766. márcz. 16-án született Prágában, 1785-ben Levaillantval már a „jó reményfoknál“ volt s keresztülbuvárolta Délafrikát; 1788-ban tért vissza Párisba; 1794-ben mint önkénytes keresztülharczolta az olasz hadjáratot, honnan a sereggel Egyptomba ment. Itt sem nyugodott sokáig. Madagaskar s Islede France erősitésével keresztülhajózta az indiai Oczeánt. 1819-ben Cochrane lorddal Chilibe utazott, majd egy archeologiai utat tett Guatemalába. Ismét Londonba tért s elkészité del Rio kapitány becses müvéhez a Palenquet és Chiapát illető kőnyomatokat. Nem sokára ismét utra kelt Thalpuxahne ezüstbányái felé. — Tanulmányozott utjában mindent és gyönyörü rajzokat készitett. Tizenkét évi távollét után az uj világból Francziaországba tért s bár ekkor már több volt százévesnél, maga készité müveihez a rajzokat s kőnyomatokat. Waldeck egy „régészeti és festészeti utazás Yukatan“ czimü könyvet is irt, melyből több gyönyörü rajz folyóiratokban is megjelent. Aprilis 30-án halt meg.

— ***Vidéki hirek.*** **Tóth József** várföldi lakost f. hó 2-án egy ismeretlen rabló meglőtte. **Szatmármegye** volt főispánja Ujfalussy Miklós a sz. István-rend kis keresztjét kapta. **Szatmár-Németiben** kath. egylet alakult. **Nagy-Szőllősön** Ugocsamegye pénztárát kirabolták. — **Tyukodon** a mult hétfőn nagy tüzvész volt.

Külföld.

(k.) **London.** A „Times“ nyugtalanitó czikket közöl egy párisi levelezőtől, ki azt irja, hogy a németországi katonapárt háborut akar Francziaországgal, mert ez nagyon kedvező feltételek alatt kapott békét s gyorsan nyeri vissza pénz- és hadierejét. Vilmos és Sándor találkozásán arról lesz szó, hogy Francziaországgal béke legyen-e vagy háboru?

(—) **Ausztria.** A szalzburgi karinthiai istriai stájer tartománygyülések bezárattak.

UJDONSÁGOK.

* **Rachbauer Ödön,** budapesti lakos, Ungvári Eszter jegyesével ma történt egybekelése alkalmából 10 frtot tett le kezeimhez, a helybeli szegények közt leendő kiosztás végett. A megadományozott szegények nevében fogadják szives köszönetemet. Debreczen 1875. máj. 8. Révész Bálint püspök.

* **Tornaügy.** F. hó 2-án tartott választmányi ülés azon megállapodása, miszerint az ezen évi ünnepély ideje kitüzetett, még e lapok hasábjain nem közöltetvén: szükségesnek látom eleve a mélyen tisztelt közönség tudomására juttatni, hogy f. évi junius 20-án fog a népkertben rendeztetni! Hálás szivvel emlékszem vissza a mult időkre, lebegve lelkem előtt a t. közönség kiváló figyelme zsenge egyletünk iránt. Legyen, óh hadd legyen most ugy, mint mindig volt!! Hadd, óh hadd mondhassa el a jelen évi ünnepélyre vonatkozólag is minden nemes keblü emberbarát: e város müvelt polgársága a müvelés ügyét legszentebb ügynek tartja s annak áldozatot hozni a nehéz idők daczára is mellőzhetlen hazafiui tisztének ismeri!! Debreczen 1875. máj. 8. Varga Lajos elnök.

* **Szinészeink,** azaz bocsánat, a nagyváradi szinészek tegnap délben utaztak el — haza. A vasutnál többen bucsuztak el tőlök. Aggódva kérdhetjük: ki lép nyomukba?

* **Bucsuüdvözletemet** fogadják e belyen kedves rokonaim s szeretett barátaim, a kiktől elutazásom alkalmával nem volt szerencsém találkozni. Tartsanak meg jóindulatokban s becses emlékökben. — Én jó emléköket keblembe zárva őrizem. Isten velek! Debreczen, 1875. máj. 7. Zöldi Miklós.

* **A lövészegylet** holnap d. u. 3 órakor a lövöldében közgyülést tart.

* **Debreczen** szab. kir. városa nagyérd. közönségének! Azon — valóban tüntetőleg bebizonyitott kegyes pártfogásaira; mely szerint a társulat javára engedélyezett utósó hat szinielőadást tömeges látogatásával szerencséltetni kegyeskedett, — a debreczeni-nagyváradi szintársulatnak összes személyzete*) ezennel a legmélyebb tisztelettel hálás köszönetét nyilvánitja. A társulat nevében Zöldi Miklós, Dózsa József, Bogyó Alajos, Mándoki Béla, Együd István, mint igazgató bizottság tagjai.

* **A debreczeni ref. egyházmegye** f. é. rendes közgyülése folyó hó 14-kén fog megtartatni, Derecskén az ottani ref. egyháztanács közelebbi gyülésében a lelkész felhivta az egyháztanácsot, hogy a jelzett közgyülésen leendő megjelenésre, melléje, mint lelkész mellé, a fennálló szabályrendeletek értelmében, kebeléből egy képviselőt választana. Ennek folytán a derecskei ref. egyháztanács Komáromy Károly hites ügyvédet s egyszersmind egyh. főjegyzőt választá meg egyhangulag képviselőjéül.

* **Molnár Imre** helybeli köz- és váltóügyvéd a f. évi pünkösttől lakását a főpiaczon levő 1585. számu özv. Kenessey Antalné-féle házba teszi át.

* **Az 1875. földadószabályozási törvény** 34. §-ának rendeletéhez képest a jelenlegi kataszteri munkálatok négy héten át, és pedig: folyó évi május hó 20-tól junius 7-ig bezárólag a városi adószámvevőség helyiségében közszemlére ki lesznek téve. A munkálatok mindenki által megtekinthetők és a földbirtokosok felhivatnak, hogy a mennyiben birtokok ezen kataszteri munkálatban nem a tettleges állapotnak megfelelőleg, az az nem jelenlegi birtokos nevére. nem a valódi müvelési ág és térfogat szerint volna felvéve, ilyen a tettleges állapotot nem helyesen mutató tételekre vonatkozó észrevételeket jegyezzék fel s azokat a folyó évi május havi bizottsági közgyülésen megalakitandó községi bizottmányhoz jelentsék be, hogy igy a mutatkozó eltérések kiigazithatók legyenek. — Kelt Debreczenben, 1875. május 6-kán. A városi tanács.

*) Fájdalom, már az arad-nagyváradi. Szerk.

* **A debreczeni könyvnyomdászok** önképzőegyletének megnyitási ünnepélye — mint halljuk, — junius 5-kén fog a népkertben megtartatni. Ez ünnepély igen fényesnek igérkezik, s azt hiszszük, látogatott leend. A meghivók a jövő héten küldetnek szét. Legközelebbi számunkban fogjuk az ünnepély programmját is közölni.

* **A Dobos és rabló társai** ügyében szüntelen folyó kihallgatásokra a börtöneikből felkisért egyének megnézése végett a városház udvarán, s a folyosók ablakaiban mindég számos néző álldogál. — A fővárosból ide szállitottak közül a már emlitett Molnár Istvánon kivül tegnapelőtt a Dobos és Katona kedvesei is már szabadlábra helyeztettek, kiket aztán a rendőrség kényszerutlevél mellett a városról rögtön kiutasitott.

* **A hortobágyi legelő** felől a legörvendetesebb hireket halljuk, hogy tudniillik ott a legszebb mező diszlik, s a héten is kedden és szerdán folytonosan hullott az eső.

* **A csapó-utczai részen** nőtestvérjénél tartózkodó Jámbor Sándor nevü egykori gubásmester szerdán éjjel a ház padlásán a szarufára magát felakasztotta; tette indokául azt beszélik, hogy neje már több év óta elhagyván, mostanában azzal biztatta, miszerint férjéhez ismét visszatér, melyet nem teljesitvén, a szegény férj szomoru helyzetének ily tett által vetett véget.

* **Egy gyanus egyént** ismertek fel pár nap előtt az utczán a rendőrök, — a ki több hónappal előbb ide jelentést tett, hogy azon nap este Dobos Gábor és rablótársai ő vele a Szabó tisztásán levő korcsmában vacsorálni szándékozván, azok ott, elfoghatók lesznek; a rendőrség azonban hiába ment ki a megjelölt helyre, mert ott nemcsak egy fia-Dobost sem talált, hanem a feljelentőt sem láthatta mindekkoráig; a letartatott az illető vizsgáló biróságnak adatott át.

* **Burger Lipótnak** uj üzletét ismertető hirdetésére, melyet mai lapunk hoz, felhivjuk olvasóink figyelmét.

* **Mint soha** még meg nem történt ritka körülményt megemlitjük, hogy a csütörtöki utósó szinielőadás napja délutánján a szinházi jegyek már teljesen elfogyván — többen találkoztak, kik egy családi páholy-jegyért 20 frtot, és egy támlásszéki jegyért szivesen igértek és meg is adtak volna 4 frtot! Csakhogy félévvel ezelőtt kellett volna a szinmüvészet pártolását ily formán kimutatni!

* **Az „Apollo“** czimü zenemüfolyóirat negyedik kötete legujabban megjelent ötödik számának tartalma: 1) Giroflé-Girofla négyes, Lecocq K. után szerzé Hölzl Lőrincz. 2) Sirdal, Beethoven Lajos Fidelio czimü dalmüvéből. 3) Három hallgató magyar Lavottától, zongorára alkalmazta Wachtel Aurel. 4) A svéd csalogányok müsorából: I. Brudfärdeni Hardanger (nászmenet Hardangerben). II. Sjung! Sjung! (danolj! danolj!) zongorára átirta Södersson H. 5) Nem sirok én, és nem panaszkodom, dal, szövege Petőfytől, zenéje Ögyektől. — A boritékon: A zene történet Kapi Gyulától. Kritikai szemle. — Vegyes. — Zenemüjegyzék. Előfizetési ár egész évre (mintegy 100 válogatott zenemüre) 6 frt, félévre 3 frt. A jelen szám 1 frtért külön is megszerezhető. Az előfizetés vidéken legczélszerüebben a postahivataloknál postautalványozás utján eszközölhető. Budán az „Apollo kiadóhivatalában iskola-utcza 681. sz. a. Minden eddig megjelent szám és kötet folyton kapható.

Délutáni posta.

— A felsőház szavazásának, mint a „Közérdek“ hallja, gyakorlati eredménye lesz. A szabadelvüpárt ugyan azt határozta, hogy a képviselőházban egyelőre változatlanul fentartja a biróságok redukcziójára vonatkozó törvényjavaslatot. — Bizalmas uton azonban már állitólag egyesség jött létre a felsőházi többséggel az iránt, — hogy a törvényjavaslat a felsőházban ugy fog módosittatni — hogy a kormány csak a valóban megszüntetett biróságoknál alkalmazásban levő birákat nyugdijazhatja s helyezheti át. — E módositvány azonos azzal, — melyet a képviselőházban a jobboldali ellenzék tett s megfelel Majláth György országbiró nézeteinek is. Az igy módositott törvényjavaslathoz a képviselőház, mint hallatszik, hozzá fog járulni.

— **Bécsi tőzsde** máj. 8. (Távirati tudósitás.) Ezüst 102 85, cs. arany 5.28—; Napoleonarany 8.90 1/2.

Felelős szerkesztő:
SZATMÁRI KÁROLY.

Nyilttér.

Árverési hirdetmény.

Alólirt kir. végrehajtó által közhirré tétetik, miszerint néhai **Zachariás Alajos** kir. törvényszéki volt jegyző hagyatékához tartozó házibutorok, ágy és ruhanemüek, konyhaeszközök, tajtpipák, könyvek s egyéb ingóságok **f. 1875. május hó 10. 11. és 12-ik napjain, mindenkor d. e. 9 és délután 3 órakor** kezdetét veendő nyilvános árverésen, **varga-utcza 2174.** számu háznál, azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Debreczen, 1875. május 2.

Török Péter,
bir. végrehajtó.

168 2—2

HIRDETÉSEK.

Meghivás

a debreczeni „István“ gőzmalomtársulat 1875. **május 17-kén** a városház kis tanácstermében **délelőtt 10 órakor** tartandó

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSÉRE.

Tárgy: Elnökválasztás.

Felhivatnak a t. cz. részvényesek, miszerint az alapszabály 28-dik §-sa értelmében a közgyülésen felmutatandó igazolási jegyeiket, folyó **május 15-ig** a társulat irodájában czeglédutcza 3-dik szám — általvenni ne terheltessenek.

Kelt Debreczen, 1875. ápril 25-én tartott közgyülésből.

Tamássy Károly, korelnök. **Vincze Viktor,** társ. jegyző.

166 2—3

Hölgyeknek nélkülözhetlen!!

RAVISSANTE.

Dr. Lejossétól Párisban. Csak a méregmentes, hivatalosan megvizsgált, tiszta és teljesen ártalmatlan **RAVISSANTE Dr. Lejosse-tól Parisban,** bir azon erővel, az emberi bőrt minden sérüléstől megmenteni, utóbajoktól megóvni és szépséget s ifjuságot biztositani. — A „**Ravissante**“ naponkint egyszer az ujjhegygyel az arczra, vagy más testrészre dörzsöltetik és már a törölközés után tapasztalható a majdnem csodálatos hatás. Az arczon támadt ránczok és himlőhelyek elsimittatnak. — A „**Ravissante**“ ifju arczszint idéz elő, a bőrt fehériti, frissiti és finomitja; eltávolit legrövidebb idő alatt szeplőt, májfoltokat, orrvörösséget, s a bőr minden tisztátlanságait.

Kapható Budapesten: Dr. Lejosse főrakt árában, királyutcza 15-dik szám.

Debreczenben egyedül: Göltl Nándor ur gyógyszertárában.

Egy üveg ára 1 frt 50 kr. és 2 frt 50 kr.

Vidéki rendelmények **a legszigorubb titoktartás biztositása** mellett utánvéttel eszközöltetnek.

38 21—50

Uj üzletmegnyitás.

Alulirott tisztelettel tudatom a nagyérd. helybeli és vidéki közönséggel, miszerint itt Debreczenben piaczutczán báró Józsinczy-házban

női és férfi divat czikkek,

fejér- és rövid-áru üzletet

nyitottam.

Nagy választásban vannak sima és himzett fehérnemüek, u. m. női és férfi vászon és schifoningek, korsettek (háló rekli), alsó szoknyák, vállfüzők, nadrágok, kézelők és nyakkendők. Továbbá selyem, rips, moire (habos) és bársony szalagok minden szinben és szélességben, himzett szelvény és betétek, kitünő kötő és horgoló pamutok és czérnák, schifon, moll, tarlatán, musselin és organtin, valódi prágai glassé, selyem és czérna (nyári) keztyük, női, férfi és gyermek szines és fejér harisnyák, nap- és esőernyők, franczia virágok, menyasszonyi koszoruk, mindenféle paplanok és szőnyegek, legnagyobb választékban és legjobb minőségben.

A teljes czimü helybeli és vidéki közönségnek becses látogatását kérem

Burger Lipót.

Árulóhely: piaczutcza 2139. sz. a. Tornay kávéházzal és Csanak József füszerkereskedésével szemben.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesittetnek.

173 1—52

PÉNZ 6% **kamatra,** birtokok, uradalmakra, ugy városi bérházak mint községi birtokokra egész Magyar- és Erdélyországban, akármely összegben folytonosan kapható a **Behördlich autor. Escompte és Escomptevermittelungs-Comptoir** által in Wien. Stadt, Schottenhof, 12. Stiege. Thür 8. Levelek bérmentve és német nyelven kéretnek.

161. 5—10

A valódi
WILHELM-féle
antiarthritikus antirheumatikus
vértisztitó thea
(vértisztitó köszvény és rheuma ellen)
A TAVASZI KURA
egyedül biztos gyógymód a vértisztitásra,

A cs. k. udvar engedélyével, Bécs, decz. 7. 1858.

a leghiresebb „EUROPAI“ orvositekintélyek által ajánlva és sikerrel biztositva

Ő felsége által szabadalmazva hamisitás ellen 1871.

eredménynyel alkalmazott és jónak bizonyult.

E thea tisztitja az egész vérrendszert; mit semmi más szer nem tehet, ez átjárja az egész test minden részét és eltávolit a testben lerakodott minden beteges anyagot; azért a hatása biztos és tartós.

Alapos gyógyszer a köszvény, reumatizmus, gyengeség és idült makacs kórok, nyálfolyásnál, mint szinte minden nemibajoknál, bőrkiüteg és pattogzásoknál az arczon vagy egyéb testrészeken, foltok és bujakórban.

Különös jótékony hatása van máj- és vesebajoknál, hämorhoid állapot, sárgaság, idegizom bajokban, gyomorszorulás, szélbántalmak és altestdugálásban, nehéz vizellet, magömlés, férfigyengeség és női folyamkórban stb.

Idült skrufulát, daganatokat gyorsan és alaposan eloszlat folytonos használat mellett, — miután jótékony feloldó és vizelethajtó erővel bir.

Számos bizonyitvány, elismerő és dicsérő levél igazolja fentebbi közleményt, melyek kivánatra ingyen megküldetnek.

Mutatványul álljon itt nehány levél:

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak. Neunkirchen.

Sagor, ápril 5. 1873.

Kérek még két csomagot a már egyszer küldött Wilhelm-féle antiarthritikus antirheumatikus vértisztitó teából postán utánvéttel minél elébb küldeni, és ezuttal legmelegebb köszönetemet kell nyilvánitanom, mivel azon első csomag a nőmet, a ki évekig a reumatismus és dugulásban szenvedett, már feltünően megkönnyitette, és remélhetőleg egészen helyreállitja, a midőn már minden más gyógyszer használata nem hozott oly sikert. — Tisztelettel vagyok

Zehnard Ernő, hivatalnok.

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neunkirchen.

Nyitra, ápril 23. 1873.

Már több év óta szenvedtem az irtóztató reuma fájdalmakban, lábaimon folyó gényes sebekkel. Ezer köszönet a valódi Wilhelm-féle antiarthritikus antirheumatikus vértisztitó theáért, melyet a tek. ur nekem 1872. novemberben küldött, a 2 csomag thea fájdalmaimat megszüntette és egészen helyreállitott, a mit más szer nem tehetett; miért is ujra legszivesebb köszönetemet küldöm, és ezen Wilhelmféle antiarthritikus antireumatikus vértisztitó theát másoknak is ajánlem, mint leggyógyitóbb theát. Örökké hálás.

Döller Aloisia.

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak. Neunkirchen.

Bukarest május 21. 1873.

A valódi Wilhelmféle antiarthritikus antirheumatikus vértisztitó theával kedvező eredmény bizonyult gróf Paracin urhölgynél, a ki ami udvarunkhoz közel áll és kedvelt. Ez urhölgy előbb rheumatikus fájdalmokban igen szenvedett, mióta e theát használja, azon fáldalmak ritkábbak, és csak igen gyengén lépnek fel. Mivel az én tanácsom folytán ez urhölgy a borivástól tartózkodik, — remélem, hogy a Wilhelm antiarthritikus antirheumatikus vértisztitó theának folytonos használata által azoktól egészen megszabadult, hatásáról meggyőződve, — a Wilhelmféle theát mindenfelé ajánlom.

Dr. Van Kloger.

Óvást teszünk mindennemü hamisitás és csalás ellen!

Az igazi Wilhelmféle antiarthritikus és antirheumatikus thea csak az első nemzetközi Wilhelmféle gyárból kapható Neunkirchenben Bécs mellett, vagy az én hirdetéseimben jelzett helyeken.

Egy csomag 8 adagra osztva, orvosi rendelés után készitve és használati utasitással ellátva egy forint, — a csomaglás és belyegért még 10 kr.

A t. közönség kényelme végett kapható ezen Wilhelm-féle antiarchritikus is antirheumatikus thea helyben. 7 4—6

Debreczenben: Berghoffer Istvánnál.
Földesen: Kránzel Ferencz gyógyszerésznél.

Debreczen, 1875. nyom. a részv. társ könyvnyomdájában. — Laptulajdonos Oláh Károly.